

คำถาม-คำตอบ

จากแนวความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา

เล่มที่ 1

หน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Better Regulation
for **Better Life**

สแกนเพื่อดูฉบับโหลด

กันยายน 2565

ฝ่ายกฎหมายการเมืองการปกครอง
กองกฎหมายการบริหารราชการแผ่นดิน

คำนำ

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติไว้เป็นหลักการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น และนอกจากนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีภารกิจตามหน้าที่และอำนาจทั้งที่บัญญัติไว้ในกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท กฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนกฎหมายอื่นซึ่งได้บัญญัติหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ อันทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายเป็นจำนวนมาก และปรากฏว่าในการบังคับใช้กฎหมายนั้นมีประเด็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าสู่การพิจารณาวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาอย่างต่อเนื่อง

ในการนี้ ฝ่ายกฎหมายการเมืองการปกครอง กองกฎหมายการบริหารราชการแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จึงได้ประมวลคำถามตามข้อหารือและความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ได้วินิจฉัยไว้ในประเด็นเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๐ ถึงปัจจุบัน แล้วนำมาเรียบเรียงโดยสรุปและจำแนกเป็นหัวข้อ ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น รวมทั้งเพื่อประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านกฎหมาย และผู้ที่สนใจต่อไป อย่างไรก็ตาม เอกสารนี้เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ความเห็นทางกฎหมายตามข้อเท็จจริงที่หน่วยงานขอหารือมายังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและตามบทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่มีการจัดทำเท่านั้น แต่เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปได้ภายหลังจากเอกสารนี้มีการเผยแพร่ ประกอบกับข้อเท็จจริงในแต่ละกรณีอาจมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้ใช้เอกสารนี้พึงตระหนักถึงข้อจำกัดดังกล่าวในการใช้ข้อมูลตามเอกสารนี้ด้วย

ฝ่ายกฎหมายการเมืองการปกครอง กองกฎหมายการบริหารราชการแผ่นดิน
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กันยายน ๒๕๖๕

ท่านสามารถค้นหาแนวความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกาที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อ้างอิงในเอกสารฉบับนี้ได้จากเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา <https://www.ocs.go.th> ในหัวข้อ ➤ ความรู้ ➤ คลังความรู้ ➤ กฎหมายการบริหารราชการแผ่นดิน หรือ Scan QR Code หรือกดลิงค์ที่เรื่องเสร็จแต่ละเรื่องได้

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

๑	การถ่ายโอนหน้าที่และอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๑
๒	หน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรม และศาสนา	๖
๓	หน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและกีฬา	๑๒
๔	หน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการพาณิชย์	๑๔
๕	หน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการสาธารณสุข	๑๙
๖	หน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการจัดหารายได้ จัดเก็บภาษี อากร ค่าธรรมเนียม และการกู้เงิน	๒๕
๗	หน้าที่และอำนาจอื่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๓๔

คณะผู้จัดทำ

๑. การถ่ายโอนหน้าที่และอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

คำถาม ๑ : พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดหน้าที่และอำนาจของ อปท. ในการดูแลรักษาที่สาธารณะ ซ้ำซ้อนกับหน้าที่และอำนาจที่มีกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องบัญญัติไว้แต่เดิม อปท. จะมีขอบเขตหน้าที่และอำนาจในการดูแลรักษาที่สาธารณะเพียงใด

คำตอบ ๑ : แม้มาตรา ๑๖ (๒๗) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฯ จะกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของเทศบาล เมืองพัทยา และ อบต. ในการดูแลรักษาที่สาธารณะ แต่เมื่ออำนาจดังกล่าวเป็นอำนาจที่ซ้ำซ้อนระหว่างรัฐและ อปท. การที่ อปท. จะมีอำนาจดังกล่าวได้ จะต้องได้รับการถ่ายโอนตามมาตรา ๓๐ (๑) (ก) และกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบตามมาตรา ๓๐ (๒) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฯ เสียก่อน^๑

^๑บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษาที่สาธารณะ (เรื่องเสร็จที่ ๑๖๘/๒๕๔๔)

คำถาม ๒ : พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดรายรับของ อปท. มาจากเงินกู้ และกำหนดการจัดสรรรายรับดังกล่าว แต่ยังไม่มีการประกาศของคณะกรรมการการกระจายอำนาจฯ เกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ในเรื่องการกู้เงินจากกระทรวง ทบวง กรม องค์กร หรือนิติบุคคลต่าง ๆ ของเทศบาลไว้ การกู้เงินของเทศบาลเป็นไปตามกฎหมายใด

คำตอบ ๒ : พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจฯ ได้ตราขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดแผนและขั้นตอนในการกระจายอำนาจเพื่อพัฒนาการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมตลอดทั้งการจัดสรรสัดส่วนภาษีอากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีคณะกรรมการการกระจายอำนาจฯ เป็นกลไกในการกำหนดแผนและขั้นตอน และสัดส่วนภาษีอากรดังกล่าว เมื่อคณะกรรมการการกระจายอำนาจฯ ได้กำหนดเป็นประการใดแล้ว หากมีกฎหมายใดเป็นอุปสรรคที่ไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการกระจายอำนาจฯ กำหนดไว้ คณะกรรมการการกระจายอำนาจฯ ก็ต้องดำเนินการเพื่อให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรคดังกล่าวเสียก่อน เมื่อคณะกรรมการการกระจายอำนาจฯ ยังมีได้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมายของ อปท. ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการกำหนดแผนและขั้นตอนในการกระจายอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งยังมิได้มีการจัดระบบเกี่ยวกับรายได้และรายรับเสียใหม่ การกู้เงินของเทศบาลก็ยังคงจะต้องดำเนินการไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของมาตรา ๖๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖^๒

^๒บันทึก เรื่อง การดำเนินการตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ (การกู้เงินของเทศบาลตำบลบ้านบึง) (เรื่องเสร็จที่ ๗๑/๒๕๔๔)

คำถาม ๓ : การถ่ายโอนภารกิจงานควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจและความรับผิดชอบของกรมธุรกิจพลังงานให้แก่ อปท.

คำถาม ๓.๑ : การที่กรมธุรกิจพลังงานได้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจงานควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจและความรับผิดชอบของตนให้แก่ อปท. เป็นผู้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และมอบหมายให้ผู้ดำรงตำแหน่งใน อปท. เป็นผู้อนุญาต แล้วบรรดาค่าธรรมเนียมที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับถ่ายโอนจะตกเป็นรายได้ของเทศบาลที่ได้รับมอบอำนาจ หรือไม่

คำตอบ ๓.๑ : ภารกิจงานควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงเป็นภารกิจที่กรมธุรกิจพลังงานมีหน้าที่และอำนาจอยู่ตามกฎหมายและได้ถ่ายโอนภารกิจบางอย่างให้ อปท. ดำเนินการ โดยอธิบดีกรมธุรกิจพลังงานได้ออกประกาศกรมธุรกิจพลังงานเพื่อถ่ายโอนภารกิจงานควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงและมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งใน อปท. เป็นผู้อนุญาต กรณีดังกล่าวคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้เคยให้ความเห็นว่าเป็นการ “มอบหมาย” ให้ผู้ดำรงตำแหน่งใน อปท. เป็นผู้อนุญาต ในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจนั่นเอง มิใช่การ “มอบอำนาจ” ให้ปฏิบัติราชการแทน และภารกิจงานควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงอยู่ในหน้าที่และอำนาจของ อปท. ที่จะดำเนินการได้ตามกฎหมาย บรรดาค่าธรรมเนียมที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับถ่ายโอนย่อมตกเป็นรายได้ของเทศบาลตามมาตรา ๒๓ (๑๗) และมาตรา ๑๕ (๑๙) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจฯ และมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติรายได้เทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๗^๓

^๓บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง เทศบาลเมืองชัยภูมิส่งคืนงานถ่ายโอนภารกิจงานควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงตามพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๔๒ (เรื่องเสร็จที่ ๖๔๘/๒๕๕๓)

คำถาม ๓.๒ : กรมธุรกิจพลังงานได้ถ่ายโอนภารกิจงานควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงตามพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้แก่ อปท. โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของ อปท. เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๔๒ และอธิบดีกรมธุรกิจพลังงานได้มอบหมายให้ผู้ดำรงตำแหน่งใน อปท. เป็นผู้อนุญาตตามพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๔๒ จำเป็นต้องมีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องเสียก่อนหรือไม่

คำตอบ ๓.๒ : การที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของ อปท. เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ และอธิบดีกรมธุรกิจพลังงานได้มอบหมายให้ผู้ดำรงตำแหน่งใน อปท. เป็นผู้อนุญาตตามพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๔๒ ก็เพื่อให้ อปท. สามารถปฏิบัติภารกิจงานควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงได้ โดยไม่จำเป็นต้องแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องเสียก่อน ส่วนการที่แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้แก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๔๒ ก็เพื่อให้ อปท. ปฏิบัติภารกิจดังกล่าวตามกฎหมายได้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง โดยไม่ต้องให้ส่วนราชการที่เป็นเจ้าของภารกิจแต่งตั้งให้ดำเนินการ^๔

^๔บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง เทศบาลเมืองชัยภูมิส่งคืนงานถ่ายโอนภารกิจงานควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงตามพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๔๒ (เรื่องเสร็จที่ ๖๔๘/๒๕๕๓)

คำถาม ๓.๓ : ในกรณีที่ อปท. ไม่ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ กำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจฯ หรือไม่ประสงค์จะรับภารกิจ งานควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงที่ได้รับการถ่ายโอนไปดำเนินการ กรมธุรกิจพลังงานจะต้องดำเนินการอย่างไร

คำตอบ ๓.๓ : เมื่อแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจาย อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑) ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วย่อมมีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการตามแผนปฏิบัติการนั้น ตามมาตรา ๓๓ วรรคหนึ่งและวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติกำหนด แผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจฯ การที่เทศบาลเมืองไม่ดำเนินการ ตามแผนปฏิบัติการ จึงควรที่กรมธุรกิจพลังงานจะได้ดำเนินการ ตามขั้นตอนของกฎหมายโดยเสนอปัญหาต่อคณะกรรมการการกระจาย อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับทราบปัญหาอุปสรรค เพื่อหาแนวทางแก้ไข^๕

^๕บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง เทศบาลเมืองชัยภูมิส่งคืนงานถ่ายโอน ภารกิจงานควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงตามพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๔๒ (เรื่องเสร็จที่ ๖๔๘/๒๕๕๓)

๒. หน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรม และศาสนา

คำถาม ๑ : อปท. จะสามารถส่งเสริมการศึกษาด้วยการจ้างครู การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนที่จำเป็น ให้แก่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่ยังไม่ได้ถ่ายโอนมาสังกัด อปท. ได้หรือไม่

คำตอบ ๑ : เมื่อพิจารณาหน้าที่และอำนาจของ อปท. ในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาตามมาตรา ๔๑ และมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และมาตรา ๑๖ (๙) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ รวมทั้งกฎหมายจัดตั้ง อปท. แต่ละประเภทแล้ว อปท. มีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริมการศึกษาโดยการสนับสนุนหรือดำเนินการใด ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่การศึกษาในท้องถิ่นได้สำหรับการจัดการศึกษานั้น อปท. มีสิทธิที่จะจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งได้หรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับประเภทของ อปท. หน้าที่และอำนาจที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายจัดตั้ง อปท. นั้น ความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น ฉะนั้น การที่ อปท. ใดจะส่งเสริมการศึกษาให้แก่โรงเรียนในสังกัด สพฐ. ที่ยังไม่ได้ถ่ายโอนมาสังกัด อปท. ด้วยการจ้างครู การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนที่จำเป็น จึงสามารถกระทำได้^๖

^๖บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การส่งเสริมการศึกษาให้แก่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ยังไม่ได้ถ่ายโอนมาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เรื่องเสรีจที่ ๗๓๓/๒๕๕๑)

คำถาม ๒ : การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาของ อปท.

คำถาม ๒.๑ : ในการประเมิน อปท. เพื่อจัดการศึกษา อปท. จะต้องผ่านการประเมินความพร้อมในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งการประเมินเพื่อดูแลมาตรฐานและคุณภาพใช้หรือไม่

คำตอบ ๒.๑ : หลักเกณฑ์การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาของ อปท. จะประกอบด้วยเรื่องใดบ้างนั้น ย่อมเป็นอำนาจของกระทรวงการศึกษาธิการที่จะพิจารณากำหนดขึ้น^๗ ดังนั้น อปท. ใดจะมีสิทธิจัดการศึกษาได้ จึงต้องผ่านการประเมินความพร้อมตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการศึกษาธิการจะกำหนดขึ้นดังกล่าว^๘

^๗ ทั้งนี้ ภายหลังจากคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีความเห็นในเรื่องนี้เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔ แล้ว กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๗ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าว

^๘ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ (เรื่องเสร็จที่ ๔๐๔/๒๕๔๔)

คำถาม ๒.๒ : ในกรณีที่ อปท. มีความพร้อมที่จะจัดการศึกษาโดยใช้งบประมาณของ อปท. เอง จะต้องผ่านการประเมินความพร้อมตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ หรือไม่

คำตอบ ๒.๒ : เมื่อการจัดการศึกษาของ อปท. จะต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และไม่มีบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัตินี้ยกเว้นให้ อปท. ใช้งบประมาณของตนเองจัดการศึกษาได้ โดยไม่ต้องผ่านการประเมินความพร้อม ดังนั้น แม้ อปท. มีความพร้อมในด้านงบประมาณของตนเองที่จะจัดการศึกษาโดยไม่ใช้งบประมาณจากรัฐก็ต้องผ่านการประเมินความพร้อมตามหลักเกณฑ์การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษา^๙ ตามที่กระทรวงการศึกษาธิการจะได้กำหนดขึ้น^{๑๐}

^๙ ทั้งนี้ ภายหลังจากคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีความเห็นในเรื่องนี้เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔ แล้ว กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๗ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าว

^{๑๐} บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ (เรื่องเสร็จที่ ๔๐๔/๒๕๔๔)

คำถาม ๓ : เทศบาลนครสามารถดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อเตรียมความพร้อมในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาได้หรือไม่

คำตอบ ๓ : เทศบาลมีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริมการศึกษาหรือดำเนินการใด ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่การศึกษาในท้องถิ่น ตลอดจนสามารถจัดการศึกษาได้ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น ตามมาตรา ๔๑ และมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๖ (๙) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และมาตรา ๕๖ (๑) ประกอบกับมาตรา ๕๓ (๑) และมาตรา ๕๐ (๖) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และเมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า “การศึกษา” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฯ ประกอบกับหลักของการจัดการศึกษาตามมาตรา ๘ รูปแบบของการจัดการศึกษาตามมาตรา ๑๕ ตลอดจนแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามมาตรา ๒๔ แล้ว เห็นได้ว่าเทศบาลสามารถจัดการศึกษาได้ทำนองเดียวกับการจัดการศึกษาโดยรัฐหรือเอกชนโดยต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับบทบัญญัติที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฯ ดังนั้น เมื่อการดำเนินการโครงการพัฒนาศักยภาพนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อเตรียมความพร้อมในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของเทศบาลนครเป็นการส่งเสริมการศึกษาตามหน้าที่และอำนาจของเทศบาล เทศบาลนครจึงสามารถดำเนินการได้^{๑๑}

^{๑๑}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การดำเนินการโครงการพัฒนาศักยภาพนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เพื่อศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของเทศบาลนครเชียงราย (เรื่องเสร็จที่ ๔๕๐/๒๕๕๒)

คำถาม ๔ : การดูแลโบราณสถาน โบราณวัตถุ และการจัดการดูแลพิพิธภัณฑสถาน ในเขตเทศบาล เป็นหน้าที่และอำนาจของเทศบาลหรือกรมศิลปากร

คำตอบ ๔ : แม้ว่าแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะกำหนดให้ต้องมีการแก้ไขพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ เพื่อให้ อปท. สามารถปฏิบัติภารกิจที่จะรับโอนก็ตาม แต่เมื่อยังมีได้มีการแก้ไขกฎหมายดังกล่าว จึงไม่อาจถือได้ว่าได้มีการถ่ายโอนภารกิจเกี่ยวกับด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น มาให้แก่ อปท. ดังนั้น ภารกิจในการจัดการดูแลโบราณสถาน โบราณวัตถุ และการจัดการดูแลพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติในเขตเทศบาลจึงยังคงอยู่ในอำนาจรับผิดชอบของกรมศิลปากร^{๑๒}

^{๑๒}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ (กรณีการจัดการดูแลโบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และหอจดหมายเหตุในเขตเทศบาลนครนครศรีอยุธยา) (เรื่องเสร็จที่ ๒๕/๒๕๔๙)

คำถาม ๕ : อปท. สามารถออกค่าใช้จ่ายให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นเพื่อไปประกอบพิธีฮัจญ์หรือไปสักการะสังเวชนียสถานหรือประกอบพิธีการอื่นในลักษณะเดียวกันได้หรือไม่

คำตอบ ๕ : มาตรา ๑๖ (๑๑) และมาตรา ๑๗ (๑๘) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้ อปท. มีหน้าที่และอำนาจหลักในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะในด้านต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และแม้จะมีกฎหมายบางฉบับ เช่น มาตรา ๖๗ (๕) แห่งพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ หรือ (๑๑) แห่งกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ บัญญัติให้อำนาจแก่ อปท. ในการส่งเสริมศาสนาหรือทำนุบำรุงศาสนา แต่การส่งเสริมและสนับสนุนนั้นต้องเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนศาสนาหรือกิจการของศาสนาที่ให้ประโยชน์หรืออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนเป็นการทั่วไป มิใช่การส่งเสริมและสนับสนุนศาสนิกชนในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาตามความเชื่อของตน ดังนั้นการที่ อปท. ออกค่าใช้จ่ายให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นเพื่อไปประกอบพิธีฮัจญ์อันเป็นการประกอบพิธีกรรมเฉพาะตัวสำหรับผู้นับถือศาสนาอิสลาม จึงไม่ถือว่าเป็นการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะของ อปท. หรือเป็นการส่งเสริมศาสนาหรือทำนุบำรุงศาสนาอันเป็นกิจการที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของ อปท. ส่วนกรณีที่ อปท. ออกค่าใช้จ่ายให้แก่ประชาชนเพื่อไปสักการะสังเวชนียสถานหรือประกอบพิธีการอื่นในลักษณะเดียวกันก็ย่อมไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของ อปท. เช่นกัน^{๑๓}

^{๑๓}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การใช้จ่ายงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการประกอบพิธีฮัจญ์ (เรื่องเสร็จที่ ๒๙๕/๒๕๕๓)

๓. หน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและกีฬา

คำถาม ๑ : อบจ. สามารถจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาในระดับนานาชาติในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งเป็นการดำเนินการร่วมกับจังหวัด สมาคมกีฬา และส่วนราชการภาครัฐและภาคเอกชนได้หรือไม่

คำตอบ ๑ : เมื่อพิจารณาการจัดการแข่งขันกีฬาในระดับนานาชาติกับหน้าที่และอำนาจของ อบจ. ตาม (๑๒) และ (๑๖) แห่งกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๔๑) ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๕ (๘) แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดฯ เพื่อกำหนดกิจการของ อบท. ที่สมควรให้ อบจ. ร่วมดำเนินการหรือให้ อบจ. จัดทำได้ แล้วจะเห็นได้ว่า การจัดให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬาใน (๑๒) แห่งกฎกระทรวงดังกล่าว ย่อมหมายถึงรวมถึงการจัดการแข่งขันกีฬาเพื่อใช้สถานที่สำหรับการกีฬานั้นด้วย เนื่องจากการจัดให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬานั้นมีขึ้นก็เพื่่อมุ่งให้มีการใช้งานและใช้ประโยชน์ในการจัดการแข่งขันกีฬา เพราะมิฉะนั้นก็ไม่จำเป็นต้องจัดให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬา สำหรับการแข่งขันกีฬาเพื่อส่งเสริมการกีฬาให้นักกีฬาพัฒนาความสามารถในระดับที่สูงขึ้นนั้น ปัจจุบันไม่อาจจำกัดแต่เฉพาะการแข่งขันกับนักกีฬาในเขตพื้นที่หรือภายในประเทศเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการแข่งขันกับนักกีฬาจากต่างประเทศด้วย อีกทั้งการจัดการแข่งขันกีฬาในระดับนานาชาตินั้นส่วนหนึ่งย่อมทำให้นักกีฬาจากต่างประเทศและผู้ที่มาชมการแข่งขันกีฬาเข้ามาจับจ่ายใช้สอยเงินในพื้นที่และเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ได้อีกทางหนึ่ง การจัดการแข่งขันกีฬาในลักษณะเช่นนี้จึงเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามที่ (๑๖) แห่งกฎกระทรวงดังกล่าว กำหนดด้วย การจัดการแข่งขันกีฬาในระดับนานาชาติจึงเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของ อบจ.^{๑๔}

^{๑๔}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การตรวจสอบโครงการแข่งขันกีฬาวอลเลย์บอลชายหาด ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๖ และปีงบประมาณ ๒๕๕๗ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (เรื่องเสรีจที่ ๑๕๑๓/๒๕๖๑) (ลับ)

คำถาม ๒ : อบจ. สามารถดำเนินโครงการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและส่งเสริมกลุ่มอาชีพ โดย อบจ. นนทบุรี ได้จ้างเรือบรรทุกผู้โดยสาร เพื่อจัดกิจกรรมล่องเรือไหว้พระ และให้ประชาชนได้ชมและซื้อสินค้าของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่นำสินค้าเข้าร่วมจำหน่ายในพื้นที่ของวัดได้หรือไม่

คำตอบ ๒ : แม้ว่ามาตรา ๔๕ (๘) แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดฯ ประกอบกับ (๑๖) และ (๑๗) แห่งกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดฯ จะกำหนดให้ อบจ. มีอำนาจหน้าที่ในอันที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยว และส่งเสริมและแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพได้ แต่การดำเนินการดังกล่าวต้องมีลักษณะเป็นการส่งเสริม มิใช่เป็นการเข้าไปดำเนินกิจการนั้น ๆ เสียเอง ดังนั้น การที่ อบจ. ดำเนินโครงการส่งเสริมการตลาด การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและส่งเสริมกลุ่มอาชีพ โดยจัดกิจกรรมล่องเรือไหว้พระ และจัดเรือท่องเที่ยวให้ประชาชนโดยประชาชนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง จึงมีลักษณะเป็นการประกอบกิจการนำเที่ยวเสียเอง จึงไม่อาจกระทำได้อีกทั้งการดำเนินการจัดหาเรือรับส่งประชาชนไปยังจุดท่องเที่ยวโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายยังอาจเป็นการตัดทางทำมาหาได้ของผู้ประกอบอาชีพดังกล่าวอยู่ และอาจเป็นการขัดต่อประเพณีการปกครองที่ห้ามมิให้รัฐกระทำการค้าขายแข่งขันกับเอกชนด้วย^{๑๕}

^{๑๕}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีในการดำเนินโครงการส่งเสริมการตลาด การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและส่งเสริมกลุ่มอาชีพ (เรื่องเสรีจที่ ๑๑๗๗/๒๕๕๘)

๔. หน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการพาณิชย์

คำถาม ๑ : อบต. มีคุณสมบัติหรืออำนาจในการเป็นผู้รับจ้างปลูกป่าโดยใช้เงินงบประมาณประจำปีของกรมป่าไม้ได้หรือไม่

คำตอบ ๑ : การที่กรมป่าไม้มีนโยบายส่งเสริมการปลูกป่า โดยจะให้ อบต. เข้าเป็นคู่สัญญากับกรมป่าไม้เพื่อทำการปลูกป่า แม้ว่าการปลูกป่าจะเป็นผลให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๖๗ (๗) แห่งพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งเป็นหน้าที่บังคับ แต่เมื่อกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของ อบต. ที่ต้องทำแล้ว ย่อมไม่อยู่ในวิสัยที่ อบต. จะรับจ้างได้ เพราะนอกจากจะมีลักษณะเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์แล้ว จะเท่ากับว่า อบต. หลีกเลียงการกระทำตามหน้าที่และอำนาจ และดำเนินการหาผลประโยชน์จากหน้าที่ที่จะต้องกระทำตามกฎหมาย เมื่อ อบต. มีหน้าที่ที่จะต้องคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันเป็นหน้าที่ซึ่งกฎหมายบังคับไว้ให้กระทำ อบต. จึงมีหน้าที่ต้องกระทำตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และไม่อาจละเว้นหน้าที่โดยเข้าเป็นคู่สัญญากับกรมป่าไม้เพื่อรับจ้างกรมป่าไม้เพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจได้^{๑๖}

^{๑๖}บันทึก เรื่อง องค์การบริหารส่วนตำบลรับจ้างกรมป่าไม้ปลูกป่าและบำรุงป่า (เรื่องเสร็จที่

คำถาม ๒ : หน้าที่และอำนาจของ อบท. ในการสมัครเป็นผู้ประกอบการรับจ้างแปรสภาพหิวมันสำปะหลังตามโครงการแทรกแซงตลาดมันสำปะหลัง

คำถาม ๒.๑ : อบจ. และ อบต. สามารถสมัครเป็นผู้รับจ้างแปรสภาพมันสำปะหลัง เพื่อเข้าร่วมโครงการแทรกแซงตลาดมันสำปะหลังขององค์การคลังสินค้า ได้หรือไม่

คำตอบ ๒.๑ : การดำเนินการใด ๆ ของ อบจ. หรือ อบต. จะต้องอยู่ภายใต้วัตถุประสงค์และหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ หรือตามที่มีกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นหน้าที่และอำนาจของ อบจ. หรือ อบต. ดังนั้น แม้ว่ามาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดฯ และมาตรา ๖๘ (๑๑) แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฯ จะได้บัญญัติให้ อบจ. และ อบต. สามารถดำเนินกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ได้ก็ตาม แต่การดำเนินกิจการดังกล่าวก็ต้องเป็นกรณีที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของ อบจ. หรือ อบต. ตามที่กฎหมายกำหนดด้วย เมื่อปรากฏว่าในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดฯ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฯ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดให้ อบจ. หรือ อบต. มีหน้าที่และอำนาจในการเป็นผู้ประกอบการรับจ้างแปรสภาพมันสำปะหลังด้วยเหตุนี้ อบจ. หรือ อบต. จึงไม่อาจเป็นผู้รับจ้างแปรสภาพมันสำปะหลังได้ นอกจากนี้ การที่ อบจ. หรือ อบต. รับจ้างแปรสภาพมันสำปะหลังกับองค์การคลังสินค้านั้น มีลักษณะเป็นการรับจ้างตามสัญญาจ้างที่ทำกับองค์การคลังสินค้า จึงมิใช่เป็นการประกอบกิจการพาณิชย์ ตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดฯ หรือมาตรา ๖๘ (๑๑) แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฯ^{๑๗}

^{๑๗}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสมัครเป็นผู้ประกอบการรับจ้างแปรสภาพหิวมันสำปะหลังตามโครงการแทรกแซงตลาดมันสำปะหลัง ปี ๒๕๕๑/๕๒ (เรื่องเสรีจที ๑๘๘-๑๘๙/๒๕๕๒)

คำถาม ๒.๒ : อบจ. สามารถเป็นตัวแทนองค์การคลังสินค้าเพื่อรับจำหน่ายหัวมันสำปะหลังได้หรือไม่

คำตอบ ๒.๒ : เมื่อการดำเนินการใดๆ ของ อบจ. จะต้องอยู่ภายใต้วัตถุประสงค์และหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ หรือตามที่มีกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นหน้าที่และอำนาจของ อบจ. ดังนั้น เมื่อปรากฏว่าพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดฯ และกฎหมายอื่นที่บัญญัติหน้าที่และอำนาจของ อบจ. ไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดให้ อบจ. มีหน้าที่และอำนาจในการเป็นตัวแทนองค์การคลังสินค้าเพื่อรับจำหน่ายหัวมันสำปะหลังสดแทนองค์การคลังสินค้าหรือมีหน้าที่และอำนาจในการรับจำหน่ายเองได้ ด้วยเหตุนี้ อบจ. จึงไม่อาจรับจำหน่ายหัวมันสำปะหลังแทนองค์การคลังสินค้า รวมถึงไม่อาจรับจำหน่ายหัวมันสำปะหลังได้เอง^{๑๘}

^{๑๘}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสมัครเป็นผู้ประกอบการรับจ้างแปรรูปหัวมันสำปะหลังตามโครงการแทรกแซงตลาดมันสำปะหลัง ปี ๒๕๕๑/๕๒ (เรื่องเสรีจที่ ๑๘๘-๑๘๙/๒๕๕๒)

คำถาม ๓ : การลงทุนจัดตั้งและบริหารจัดการสถานีบริการก๊าซธรรมชาติถือเป็นการดำเนินกิจการในเชิงพาณิชย์หรือกิจการสาธารณูปโภคที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของ อบจ. หรือไม่

คำตอบ ๓ : การดำเนินการใด ๆ ของ อบจ. ต้องอยู่ภายใต้วัตถุประสงค์และหน้าที่และอำนาจตามที่พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องบัญญัติไว้ ดังนั้นแม้มาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดฯ จะบัญญัติให้ อบจ. สามารถดำเนินกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ได้ก็ตาม แต่การดำเนินกิจการนั้นต้องอยู่ในหน้าที่และอำนาจของ อบจ. ตามที่กฎหมายกำหนดด้วย เมื่อปรากฏว่าพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดฯ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องไม่มีบทบัญญัติใดที่ให้ อบจ. มีหน้าที่และอำนาจในการลงทุนจัดตั้งและบริหารจัดการสถานีบริการก๊าซธรรมชาติ อบจ. จึงไม่สามารถอาศัยอำนาจตามมาตรา ๕๐ ลงทุนจัดตั้งและบริหารจัดการสถานีบริการก๊าซธรรมชาติได้

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดฯ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องแล้ว ไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติใดที่ให้ อบจ. มีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำสาธารณูปโภคได้ดังเช่นกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ดังนั้น อบจ. จึงไม่สามารถจัดทำกิจการสาธารณูปโภคได้เช่นกัน^{๑๙}

^{๑๙}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในการลงทุนจัดตั้งและบริหารจัดการสถานีบริการก๊าซธรรมชาติ (NGV) (เรื่องเสร็จที่ ๗๔/๒๕๕๓)

คำถาม ๔ : อปท. จะสามารถเข้าร่วมโครงการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์แบบติดตั้งบนพื้นดินสำหรับหน่วยงานราชการได้หรือไม่

คำตอบ ๔ : เมื่อพิจารณากฎหมายจัดตั้ง อปท. และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องแล้ว จะเห็นได้ว่า แม้กฎหมายจัดตั้ง อปท. จะกำหนดให้อำนาจ อปท. ในการดำเนินการจัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้าได้ก็ตาม แต่บทบัญญัติดังกล่าวเป็นการให้อำนาจ อปท. ในการจัดให้มีไฟฟ้าอันเป็นระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองเท่านั้น ไม่ได้หมายความว่า อปท. จะมีอำนาจดำเนินการผลิตไฟฟ้าหรือร่วมทุนกับเอกชนเพื่อดำเนินโครงการผลิตไฟฟ้าในลักษณะที่เป็นการประกอบกิจการค้าขายให้แก่บุคคลอื่นเป็นการทั่วไปแต่อย่างใด นอกจากนั้น แม้ว่ากฎหมายดังกล่าวจะกำหนดให้อำนาจ อปท. ในการดำเนินกิจการในลักษณะที่เป็นการพาณิชย์ได้ แต่การดำเนินกิจการเชิงพาณิชย์ดังกล่าวย่อมต้องเป็นการดำเนินการประกอบกิจการค้าขายภายในท้องถิ่นอันเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นโดยตรงเท่านั้น เมื่อโครงการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์แบบติดตั้งบนพื้นดินฯ เป็นการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อจำหน่ายให้การไฟฟ้าฝ่ายจำหน่าย โดยไม่ได้จำหน่ายให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น อปท. จึงไม่มีอำนาจเข้าร่วมโครงการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ดังกล่าวมาได้ อีกทั้งยังอาจเป็นการขัดต่อประเพณีการปกครองที่ห้ามมิให้รัฐกระทำการค้าขายแข่งขันกับเอกชนด้วย^{๒๐}

^{๒๐}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง แนวทางการดำเนินงานโครงการรับซื้อไฟฟ้าจากโครงการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์แบบติดตั้งบนพื้นดินสำหรับหน่วยงานราชการ (เรื่องเสร็จที่ ๑๗๒๖/๒๕๕๙)

๕. หน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการสาธารณสุข

คำถาม ๑ : การมอบอำนาจให้กรุงเทพมหานครเป็นผู้อนุญาตตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. ๒๕๔๑

คำถาม ๑.๑ : กระทรวงสาธารณสุขจะมอบหน้าที่และอำนาจในการอนุญาตและกำกับดูแลเฉพาะคลินิกที่ตั้งอยู่ใน กทม. ให้แก่ กทม. เป็นผู้ดำเนินการแทน ได้หรือไม่ และเมื่อมอบอำนาจแล้วกระทรวงสาธารณสุขจะยังมีหน้าที่และอำนาจในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาลฯ หรือไม่

คำตอบ ๑.๑ : มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. ๒๕๔๑ (ที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น) ได้นิยามคำว่า “ผู้อนุญาต” ให้ความหมายว่า ปลัดกระทรวงสาธารณสุขหรือผู้ที่ปลัดกระทรวงสาธารณสุขมอบหมาย เป็นกรณีมีกฎหมายกำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้แล้ว และเมื่อมาตรา ๘๙ (๑๖) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ ประกอบกับมาตรา ๑๘ มาตรา ๑๖ (๑๙) และมาตรา ๑๗ (๑๙) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้ กทม. มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณสุขเพื่อประโยชน์ของประชาชนซึ่งครอบคลุมในเรื่องการสาธารณสุขและการรักษาพยาบาลด้วย ดังนั้น ปลัดกระทรวงสาธารณสุขในฐานะผู้อนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล จึงอาจมอบอำนาจในเรื่องการอนุญาตและการกำกับดูแลคลินิกที่ตั้งอยู่ใน กทม. ให้แก่ กทม. เป็นผู้ดำเนินการแทนได้ และโดยที่การมอบอำนาจในการปฏิบัติราชการเป็นการกระจายความรับผิดชอบและการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้งานของราชการมีความคล่องตัว สามารถให้บริการแก่ประชาชนได้โดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น แม้ว่าจะได้มอบหน้าที่และอำนาจให้แก่กรุงเทพมหานครไปแล้ว กระทรวงสาธารณสุขยังคงมีหน้าที่และอำนาจในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาลฯ ต่อไป^{๒๑}

^{๒๑}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การมอบอำนาจให้กรุงเทพมหานครเป็นผู้อนุญาตตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. ๒๕๔๑ (เรื่องเสร็จที่ ๔๐๔/๒๕๔๗)

คำถาม ๑.๒ : กระทรวงสาธารณสุขจะแต่งตั้งข้าราชการของ กทม. เป็น “พนักงานเจ้าหน้าที่” ตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. ๒๕๔๑ เพื่อให้สามารถดำเนินการตามที่ได้มีการมอบอำนาจ และหน้าที่ให้แก่ กทม. ได้หรือไม่

คำตอบ ๑.๒ : มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจ แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ และได้นิยามคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” ให้หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้เป็นผู้ปฏิบัติการ ตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข จึงมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการของ กทม. เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. ๒๕๔๑ เพื่อให้เป็นผู้ปฏิบัติการตาม พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้^{๒๒}

^{๒๒}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การมอบอำนาจให้กรุงเทพมหานคร เป็นผู้อนุญาตตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. ๒๕๔๑ (เรื่องเสร็จที่ ๔๐๔/๒๕๔๓)

คำถาม ๒ : การที่ อปท. จะจัดตั้งหรือจัดหาให้ได้มาซึ่งโรงพยาบาลหรือศูนย์บริการสาธารณสุข โดยการซื้อกิจการหรืออาคารของเอกชน แล้วดำเนินการจ้างเอกชนบริหาร ถือเป็นการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของ อปท. ที่สามารถดำเนินการได้หรือไม่

คำตอบ ๒ : การดำเนินการใด ๆ ของ อปท. ต้องเป็นไปตามหน้าที่และอำนาจที่กำหนดในกฎหมายจัดตั้ง อปท. และตามที่มีกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของ อปท. เมื่อพิจารณากฎหมายจัดตั้ง อปท. และกฎหมายอื่นแล้วปรากฏว่า กฎหมายจัดตั้ง อปท. เช่น เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนคร และ อบจ. ได้กำหนดหน้าที่และอำนาจที่เกี่ยวกับการจัดตั้งโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลอื่นของ อปท. ไว้ ดังนั้น การจัดให้ได้มาซึ่งสถานที่และอาคารของโรงพยาบาลย่อมกระทำได้ เพราะอาคารและสถานที่เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ของ อปท.

แต่การที่ อบจ. ได้ทำสัญญามอบหมายการบริหารจัดการโรงพยาบาลให้แก่เอกชน โดยเอกชนเป็นผู้รับภาระในการบริหารโรงพยาบาลและรับผิดชอบในการให้การรักษายาบาลแก่ประชาชน จัดหาแพทย์ พยาบาล และบุคลากรที่เกี่ยวข้องอื่นมาดำเนินการ การดำเนินการดังกล่าวย่อมมีผลเป็นการมอบหมายการปฏิบัติหน้าที่ของ อบจ. ให้เอกชนเป็นผู้รับผิดชอบ โดยมีใช่เป็นการมอบให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดฯ จึงไม่อาจกระทำได้ เพราะเป็นการนอกเหนือจากขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจไว้^{๒๓}

^{๒๓}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การจัดตั้งโรงพยาบาลหรือศูนย์บริการสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เรื่องเสร็จที่ ๕๕/๒๕๕๖)

คำถาม ๓ : การจัดการปัญหาสุนัขและแมวจรจัดที่พบในที่หรือทางสาธารณะ และในที่ดินของเอกชน ทั้งกรมปศุสัตว์และ อปท. ต่างมีหน้าที่และอำนาจใช้หรือไม่

คำตอบ ๓ : การจัดการปัญหาสุนัขจรจัดที่อาศัยอยู่ในที่หรือทางสาธารณะนั้น โดยที่มาตรา ๕๐ (๓) (๔) และ (๕) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ กำหนดให้เทศบาลตำบลมีหน้าที่และอำนาจในการป้องกันและระงับโรคติดต่อ รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ และมาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้ อปท. มีอำนาจออกข้อบัญญัติเพื่อกำหนดเขตควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ และในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นพบสัตว์ในที่หรือทางสาธารณะ โดยไม่ปรากฏเจ้าของ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจกักสัตว์ดังกล่าวได้ แต่การที่เทศบาลตำบลมีหน้าที่และอำนาจดังกล่าวไม่ได้เป็นการตัดหน้าที่หรืออำนาจของหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีกฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่หรืออำนาจในการดำเนินการกับสุนัขจรจัดเหล่านั้นได้ ดังนั้น ทั้งสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดและเทศบาลตำบลจึงมีหน้าที่และอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการจัดการปัญหาสุนัขจรจัดที่อยู่อาศัยในที่หรือทางสาธารณะได้

สำหรับการจัดการปัญหาสุนัขจรจัดที่อาศัยอยู่ในที่ดินของเอกชนนั้น โดยที่มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้าฯ กำหนดให้สัตวแพทย์มีอำนาจเข้าไปในบ้าน โรงเรือน หรือสถานที่อันเป็นที่ดินของเอกชน เพื่อดำเนินการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดกับสุนัขจรจัดได้ สัตวแพทย์ของกรมปศุสัตว์และของ อปท. ต่างมีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการตามบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า เทศบาลตำบลไม่มีบุคลากรในตำแหน่งสัตวแพทย์ ย่อมไม่มีอำนาจในการเข้าไปในที่ดินของเอกชนเพื่อจัดการปัญหา ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดที่จะต้องร่วมมือกับเทศบาลตำบลในการแก้ไขปัญหาให้แก่ราษฎรให้ลุล่วงไปโดยเร็ว^{๒๔}

^{๒๔}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง หน้าที่และอำนาจในการจัดการปัญหาสุนัขจรจัดของกรมปศุสัตว์และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีเทศบาลตำบลเขาน้อย (เรื่องเสร็จที่ ๔๒๑/๒๕๖๒)

คำถาม ๔ : ภารกิจและหน้าที่และอำนาจของ อปท. ตามพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕

คำถาม ๔.๑ : การดำเนินการตามพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕ ถือเป็นภารกิจของหน่วยงานใด ระหว่างกรมปศุสัตว์กับอปท.

คำตอบ ๔.๑ : กรมปศุสัตว์มีหน้าที่ในการควบคุมและป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าตามพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้าฯ อย่างไรก็ตามกฎหมายจัดตั้ง อปท. หลายฉบับได้กำหนดหน้าที่และอำนาจของ อปท. ในการป้องกันและระงับโรคติดต่อหรือหน้าที่และอำนาจในด้านการสาธารณสุขไว้ อปท. จึงมีหน้าที่และอำนาจตามที่กฎหมายกำหนดในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าซึ่งเป็นโรคติดต่อตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อด้วย^{๒๕}

^{๒๕}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ภารกิจและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕ (เรื่องเสร็จที่ ๔๔๒/๒๕๕๙)

คำถาม ๔.๒ : หากกรมปศุสัตว์ได้ออกประกาศตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า กำหนดเขตท้องที่เพื่อทำการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าโดยไม่เสียค่าธรรมเนียม อปท. มีอำนาจจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนและดำเนินการตามประกาศกรมปศุสัตว์ได้หรือไม่

คำตอบ ๔.๒ : เมื่อ อปท. มีหน้าที่และอำนาจตามที่กฎหมายกำหนดในการป้องกันและระงับโรคติดต่อซึ่งรวมถึงโรคพิษสุนัขบ้าด้วย อปท. ย่อมมีอำนาจที่จะตั้งงบประมาณเพื่อการดำเนินการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าเพื่อใช้ในการจัดซื้อและฉีดวัคซีน ตลอดจนควบคุมกำเนิดสัตว์ควบคุมในพื้นที่ของตนได้ โดยการใช้จ่ายเงินงบประมาณต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด^{๒๖}

^{๒๖}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ภารกิจและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕ (เรื่องเสร็จที่ ๔๔๒/๒๕๕๙)

๖. หน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการจัดหารายได้ จัดเก็บภาษี ออกร ค่าธรรมเนียม และการกู้เงิน

คำถาม ๑ : อำนาจในการกู้เงินของ อบต.

คำถาม ๑.๑ : มาตรา ๘๓ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ บัญญัติให้ อบต. อาจกู้เงินได้เมื่อได้รับอนุญาตจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และการกู้เงินดังกล่าวต้องเป็นไปตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทยนั้น หากยังไม่มี การออกระเบียบกระทรวงมหาดไทย อบต. จะกู้เงินได้หรือไม่

คำตอบ ๑.๑ : การดำเนินการใด ๆ ของ อบต. ย่อมต้องเป็นไปตามที่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฯ บัญญัติให้อำนาจไว้ แม้มาตรา ๘๓ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฯ จะบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลอาจกู้เงินได้ก็ตาม แต่การกู้เงินของ อบต. นั้นจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ จะต้องได้รับอนุญาตจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และเป็นไปตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย เงื่อนไขดังกล่าวจึงเป็นเงื่อนไขบังคับก่อน ซึ่งหากไม่มีการดำเนินการตามเงื่อนไขดังกล่าวอย่างครบถ้วนแล้ว ย่อมไม่สามารถใช้อำนาจตามกฎหมายดังกล่าวนั้นได้ ดังนั้น トラบใดที่ยังไม่มีการออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยเพื่อกำหนดเรื่องการกู้เงินขององค์การบริหารส่วนตำบล อบต. ไม่อาจกู้เงินได้^{๒๗ ๒๘}

^{๒๗}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ภาระหนี้เงินกู้ของเทศบาลตำบลน้ำก่า (องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำก่า) (เรื่องเสร็จที่ ๑/๒๕๕๕)

^{๒๘}ปัจจุบัน ได้มีการออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการกู้เงินขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๖๓ แล้ว

คำถาม ๒.๒ : ในกรณีที่ อบต. ดำเนินการกู้เงินโดยไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะกู้เงินได้ ผลทางกฎหมายของการทำสัญญากู้เงิน รวมถึงสัญญาประนีประนอมยอมความกับธนาคารซึ่งมีผลเป็นการยอมรับหนี้ตามสัญญากู้เงินนั้น จะเป็นอย่างไร

คำตอบ ๒.๒ : เมื่อ อบต. ไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะกู้เงินได้ การกระทำของนายก อบต. ในการทำสัญญากู้เงินจึงเป็นการกระทำเกินหน้าที่ และอำนาจของนิติบุคคลและไม่ผูกพันนิติบุคคลตามมาตรา ๗๗ และมาตรา ๘๒๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สัญญากู้เงินดังกล่าวจึงไม่ผูกพัน อบต. แต่มีผลผูกพันเฉพาะตัวบุคคลซึ่งทำการแทนและผู้ค้ำประกันสัญญากู้เงินดังกล่าวเป็นการส่วนตัว^{๒๙}

^{๒๙}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ภาระหนี้เงินกู้ของเทศบาลตำบลน้ำก่ำ (องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำก่ำ) (เรื่องเสร็จที่ ๑/๒๕๕๕)

คำถาม ๓ : เทศบาลนครสามารถดำเนินการเรียกเก็บค่าเช่า
ช่องจำหน่ายตั๋วโดยสารภายในอาคารสถานีขนส่งผู้โดยสารได้หรือไม่

คำตอบ ๓ : เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าคณะกรรมการควบคุม
การขนส่งทางบกกลางได้กำหนดเฉพาะอัตราค่าบริการในการใช้สถานี
ขนส่งเท่านั้น และมีได้มีบทบัญญัติของกฎหมายใดกำหนด
อัตราค่าบริการสถานีขนส่งกรณีอื่นไว้ อปท. ที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจ
ด้านการบริหารจัดการกิจการสถานีขนส่งผู้โดยสารจึงมีหน้าที่และ
อำนาจในการบริหารและดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องกับสถานีขนส่ง
ผู้โดยสาร รวมทั้งสามารถจัดหาประโยชน์ตอบแทนการใช้ประโยชน์ใน
ทรัพย์สินจากอาคารสถานีขนส่งผู้โดยสารนั้น เพื่อนำมาบริหารจัดการ
และพัฒนาส่งเสริมการดำเนินกิจการสถานีขนส่งผู้โดยสารของ อปท.
ต่อไป ดังนั้น เมื่อเทศบาลนครมีหน้าที่และอำนาจในการบริหารจัดการ
สถานีขนส่งผู้โดยสารแล้ว หากเทศบาลนครประสงค์จะจัดเก็บค่าเช่า
ช่องจำหน่ายตั๋วโดยสารภายในอาคารสถานีขนส่งผู้โดยสารจาก
ผู้ประกอบการขนส่งและให้ตกเป็นรายได้จากทรัพย์สินของเทศบาล
โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๖ (๓) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล
พ.ศ. ๒๕๔๖ ประกอบกับระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดหา
ประโยชน์ในทรัพย์สินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๓ แล้ว
เทศบาลนครย่อมสามารถเรียกเก็บค่าเช่าช่องจำหน่ายตั๋วโดยสารภายใน
อาคารสถานีขนส่งผู้โดยสารให้เหมาะสมและถูกต้องตามที่กฎหมายและ
ระเบียบที่เกี่ยวข้องกำหนดได้^{๓๐}

^{๓๐}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การเรียกเก็บค่าเช่าช่องจำหน่ายตั๋วโดยสาร
ภายในอาคารสถานีขนส่งผู้โดยสารของเทศบาลนครลำปาง (เรื่องเสร็จที่ ๔๒๘/๒๕๖๒)

คำถาม ๔ : อบต. สามารถเรียกเก็บค่าใช้น้ำดิบจากการประปาส่วนภูมิภาคซึ่งนำน้ำดิบจากอ่างเก็บน้ำที่กรมป่าไม้อนุญาตให้ก่อสร้างและ อบต. ได้รับมอบให้เป็นผู้ใช้ประโยชน์และบำรุงรักษาอ่างเก็บน้ำได้หรือไม่

คำตอบ ๔ : เมื่อ อบต. ได้รับมอบให้เป็นผู้ใช้ประโยชน์และบำรุงรักษาอ่างเก็บน้ำที่กรมป่าไม้อนุญาตให้ก่อสร้างและรับผิดชอบดูแลรักษา ตลอดจนใช้ประโยชน์อ่างเก็บน้ำแล้ว จึงถือได้ว่า อบต. ได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์จากอ่างเก็บน้ำดังกล่าว และมีหน้าที่ต้องดูแลรักษาอ่างเก็บน้ำโดยใช้งบประมาณของ อบต. ดังนั้น เมื่อการประปาส่วนภูมิกานำน้ำดิบจากอ่างเก็บน้ำไปใช้ผลิตน้ำประปาเพื่อจำหน่ายแก่ประชาชนอันมีลักษณะเป็นการดำเนินการเชิงพาณิชย์ อบต. ดังกล่าวจึงสามารถเรียกเก็บค่าใช้น้ำดิบจากการประปาส่วนภูมิภาคได้ โดยตราเป็นข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา ๗๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗^{๓๑}

^{๓๑}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง องค์การบริหารส่วนตำบลคิด้ค่าน้ำดิบจากการประปาส่วนภูมิภาค (เรื่องเสร็จที่ ๓๗๒/๒๕๕๒)

คำถาม ๕ : อบต. มีสิทธิเรียกร้องผลประโยชน์ตอบแทนจากเทศบาลนครในการที่ได้นำน้ำจากลำคลองธรรมชาติที่อยู่ในเขต อบต. นั้นไปใช้ในการผลิตน้ำประปาเพื่อใช้ในเขตเทศบาลนครหรือไม่

คำตอบ ๕ : เมื่อลำคลองธรรมชาติมีลักษณะเป็นทางน้ำเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินอย่างหนึ่งซึ่งมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ น้ำที่ไหลตามลำคลองนั้นย่อมเป็นทรัพย์สินของธรรมชาติอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้ใดจะอ้างเอาเป็นเจ้าของแต่ผู้เดียวมิได้และเมื่อน้ำไหลไปถึงที่ใด ประชาชนย่อมสามารถใช้น้ำนั้นได้ โดยแม้แต่เจ้าของที่ดินยังต้องยอมรับ น้ำที่ไหลมาสู่ที่ดินของตนโดยธรรมชาติ และเจ้าของที่ดินที่อยู่สูงกว่าจะ กั้นเอาน้ำนั้นไว้ใช้ได้เพียงเท่าที่จำเป็นแก่ที่ดินของตนเท่านั้น ไม่อาจ กักไว้จนผู้ที่อยู่ต่ำลงไปไม่อาจใช้ได้ ตามมาตรา ๑๓๓๙ แห่งประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นอกจากนี้ แม้ว่ามาตรา ๖๗ (๑) และ (๗) แห่งพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และมาตรา ๑๖ (๒๔) และ (๒๗) แห่งพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้ อบต. มีหน้าที่และอำนาจ ในการดูแลรักษาทางน้ำและทรัพยากรธรรมชาติ แต่ก็มีได้หมายความว่า อบต. จะใช้หน้าที่และอำนาจดังกล่าวจนกระทบต่อสิทธิพื้นฐานของ บุคคลจนทำให้บุคคลอื่นไม่สามารถได้รับประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ที่ผ่านเข้าไปในพื้นที่ของตนได้ ส่วนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นแก่ อบต. ซึ่งลำน้ำนั้นไหลผ่าน ก็ย่อมจะต้องถือว่าเมื่อนำน้ำไหลผ่านเขตพื้นที่ ของ อบต. ใด อบต. นั้นย่อมมีหน้าที่ในการดูแลบำรุงรักษาและ เป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย ซึ่งในการนี้ อบต. ที่มีกำลังเงินเข้มแข็งกว่า จะช่วยเหลือสนับสนุน อบต. ที่มีกำลังเงินอ่อนแอกว่าก็ย่อมสามารถ ทำได้ในลักษณะของการร่วมมือหรือให้ความอนุเคราะห์ต่อกัน แต่จะอ้าง สิทธิใด ๆ เพื่อเรียกเก็บในลักษณะเป็นประโยชน์ตอบแทนการใช้น้ำ จากอีกฝ่ายหนึ่งมิได้ ด้วยเหตุนี้ อบต. จึงไม่มีสิทธิตามกฎหมาย ที่จะเรียกร้องผลประโยชน์ตอบแทนจากเทศบาลนครในการที่ได้นำน้ำ จากลำคลองธรรมชาติที่อยู่ในเขต อบต. นั้นไปใช้ในการผลิตน้ำประปา เพื่อใช้ในเขตเทศบาลนคร^{๓๒}

^{๓๒}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การเรียกผลประโยชน์ตอบแทนของ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าดี กรณีเทศบาลนครนครศรีธรรมราชนำน้ำในลำคลองท่าดีไปผลิตเป็นน้ำประปา (เรื่องเสรีจที่ ๗๙๐/๒๕๔๖)

คำถาม ๖ : อบจ. สามารถตราข้อบัญญัติเพื่อกำหนดให้ อบจ. สามารถให้บริการทดสอบและรับรองมาตรฐานวัสดุงานก่อสร้างและเรียกเก็บค่าบริการจากบุคคลอื่นได้หรือไม่

คำตอบ ๖ : การจะดำเนินการใด ๆ ของ อบจ. จะต้องอยู่ภายใต้วัตถุประสงค์และหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ หรือตามที่มีกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นหน้าที่และอำนาจของ อบจ. และแม้ว่าพระราชบัญญัติดังกล่าวจะได้บัญญัติให้ อบจ. อาจให้บริการแก่เอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่น และเรียกเก็บค่าบริการจากการให้บริการดังกล่าวได้โดยตราเป็นข้อบัญญัติ แต่การให้บริการนั้นก็ต้องเป็นกรณีที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ อบจ. ด้วย ดังนั้น เมื่อไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายใดบัญญัติให้ อบจ. มีหน้าที่และอำนาจในการให้บริการทดสอบและรับรองมาตรฐานวัสดุงานก่อสร้างแก่บุคคลอื่นเพื่อเรียกเก็บค่าบริการ อบจ. จึงไม่อาจออกข้อบัญญัติเพื่อดำเนินการดังกล่าวได้^{๓๓}

^{๓๓}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การตราข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม เรื่อง การให้บริการการทดสอบคุณภาพวัสดุงานก่อสร้าง พ.ศ. ๒๕๔๕ (เรื่องเสร็จที่ ๑๘๙/๒๕๔๗)

คำถาม ๗ : อบจ. จะอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ออกข้อบัญญัติเรียกภาษีบำรุง อบจ. ได้หรือไม่

คำตอบ ๗ : พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นกฎหมายที่กำหนดที่มาของรายได้ที่ อบท. อาจจะได้รับตามแผนและขั้นตอนแห่งการกระจายอำนาจ และกำหนดอัตราสูงสุดของรายได้จากภาษีแต่ละชนิดที่จะยอมให้ อบท. เรียกเก็บได้ แต่การที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจฯ ดังกล่าว ไม่ได้ทำให้ อบท. มีอำนาจกำหนดภาษีอากรในอัตราที่เพิ่มขึ้นเองได้ เว้นแต่ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจฯ จะได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้น การออกข้อบัญญัติเพื่อเรียกเก็บภาษีบำรุง อบจ. จากการค้าในเขตจังหวัดโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๔ (๑) และ (๒) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจฯ จึงกระทำไม่ได้ แต่จะต้องกระทำตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดฯ ซึ่งบัญญัติให้ออกข้อบัญญัติเพื่อจัดเก็บภาษีจากสถานค้าปลีกเท่านั้น^{๓๔}

^{๓๔}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การออกข้อบัญญัติเพื่อเรียกเก็บภาษีบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัด (เรื่องเสร็จที่ ๕๒๗/๒๕๔๔)

คำถาม ๘ : อบต. สามารถออกข้อบังคับตำบลเพื่อกำหนดค่าธรรมเนียมเรียกเก็บจากนักท่องเที่ยว เป็นค่าบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม ในด้านการกำจัดขยะมูลฝอย การบำรุงรักษาป่าไม้ ทะเล ชายหาด และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๖ (๒๔) และมาตรา ๒๓ (๑๙) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบกับมาตรา ๖๗ มาตรา ๗๑ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๘๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้หรือไม่

คำตอบ ๘ : แม้ว่ามาตรา ๗๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ จะให้อำนาจ อบต. ในการออกข้อบัญญัติเพื่อใช้บังคับในเขต อบต. ซึ่งรวมถึง การกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บได้ก็ตาม แต่ในการที่จะเรียกเก็บ ค่าธรรมเนียมนั้น จะต้องเป็นกรณีที่ อบต. ได้จัดบริการอย่างหนึ่ง อย่างใดแก่ผู้เสียค่าธรรมเนียม และผู้เสียค่าธรรมเนียมได้รับประโยชน์ จากบริการนั้นโดยตรง อันเป็นหลักการจัดเก็บค่าธรรมเนียมตาม กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน และหลักการนี้ก็ได้นำไปกำหนดไว้อย่าง ชัดเจนในมาตรา ๒๓ (๑๙) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอน การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ฉะนั้น การที่ อบต. จะอาศัยหน้าที่และอำนาจในการบำรุงรักษา สิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๗ (๗) แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลฯ หรือมาตรา ๑๖ (๒๔) แห่ง พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นฯ ออกข้อบัญญัติกำหนดให้มีการเรียกเก็บ ค่าธรรมเนียมจากนักท่องเที่ยว โดยอ้างว่าเพื่อเป็นค่าบำรุงรักษา สิ่งแวดล้อมในด้านการกำจัดขยะมูลฝอย จึงเป็นการขัดต่อหลักการ จัดเก็บค่าธรรมเนียมเพราะนักท่องเที่ยวมิใช่ผู้ได้รับบริการหรือประโยชน์ จากการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมของ อบต. โดยตรง หากแต่ตามความเป็น จริงประชาชนและผู้ประกอบการให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่อยู่ใน อบต. เป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมดังกล่าว นอกจากนี้ การจัดเก็บภาษีดังกล่าวมีลักษณะเป็นการเรียกเก็บภาษีจาก นักท่องเที่ยว ซึ่ง อบต. ไม่มีอำนาจกระทำได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายให้อำนาจไว้เป็นการเฉพาะเท่านั้น ดังนั้น อบต. จึงไม่อาจออกข้อบัญญัติ กำหนดค่าธรรมเนียมเพื่อเรียกเก็บจากนักท่องเที่ยวในลักษณะนี้^{๓๕}

^{๓๕}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การออกข้อบัญญัติขององค์การบริหาร ส่วนตำบลเพื่อกำหนดค่าธรรมเนียมเรียกเก็บจากนักท่องเที่ยว (เรื่องเสร็จที่ ๘๑๗/๒๕๔๖)

คำถาม ๙ : อบต. สามารถออกข้อบัญญัติเพื่อจัดเก็บค่าธรรมเนียมจากการประปาส่วนภูมิภาค ในการใช้น้ำดิบจากอ่างเก็บน้ำที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่มีพื้นที่บางส่วนอยู่ในเขต อบต. ได้หรือไม่

คำตอบ ๙ : เมื่อประชาชนในพื้นที่สามารถใช้ประโยชน์จากอ่างเก็บน้ำเรื่อยมา อ่างเก็บน้ำดังกล่าวจึงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งมีไว้สำหรับประชาชนใช้ร่วมกันตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และน้ำในอ่างเก็บน้ำซึ่งเป็นน้ำฝนและน้ำตามธรรมชาติย่อมเป็นทรัพยากรธรรมชาติซึ่งผู้ใดจะอ้างเอาเป็นเจ้าของแต่เพียงผู้เดียวมิได้ แม้ว่า อบต. จะมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาอ่างเก็บน้ำที่อยู่ในเขต อบต. โดยต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาก็ตาม แต่ก็อ้างสิทธิใด ๆ เพื่อเรียกเก็บผลประโยชน์ตอบแทนการใช้น้ำในอ่างเก็บน้ำจากผู้อื่นมิได้ การออกข้อบัญญัติที่ท้องถิ่นเพื่อเก็บค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๗๑ แห่งพระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ นั้น ต้องเป็นกรณีที่ อบต. ได้จัดบริการสาธารณะอย่างหนึ่งอย่างใดและผู้เสียค่าธรรมเนียมได้รับประโยชน์จากบริการนั้นโดยตรง ทั้งนี้ตามมาตรา ๒๓ (๑๙) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒^{๓๖}

^{๓๖}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง องค์การบริหารส่วนตำบลออกข้อบัญญัติเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการใช้น้ำดิบจากการประปาส่วนภูมิภาค (เรื่องเสร็จที่ ๑๐๔๕/๒๕๕๕)

๗. หน้าที่และอำนาจอื่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำถาม ๑ : อบต. ที่ตั้งขึ้นจากสภาตำบลมีหน้าที่และอำนาจในการดูแลฝ่ายที่ส่วนราชการได้ส่งมอบให้กลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำซึ่งมีการจัดทำระเบียบข้อบังคับกลุ่มเกษตรกรและผู้ใช้น้ำสภาตำบลโดยมอบหมายให้สภาตำบลเป็นผู้ดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนั้น หรือไม่

คำตอบ ๑ : ฝ่ายที่ส่วนราชการได้มอบการบำรุงรักษาให้จังหวัด เพื่อที่จังหวัดจะได้ส่งมอบให้คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านหรือกลุ่มเกษตรกรที่ราษฎรจัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการบริหารการใช้น้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารการใช้น้ำและการบำรุงรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็ก พ.ศ. ๒๕๒๕ และต่อมารัฐธรรมนูญได้จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในฝายนั้น โดยมีการจัดทำระเบียบข้อบังคับกลุ่มเกษตรกรและผู้ใช้น้ำสภาตำบล ซึ่งสมาชิกได้มอบหมายให้สภาตำบลเป็นผู้ดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนั้น การดูแลการใช้น้ำดังกล่าวจึงเป็นหน้าที่ของสภาตำบล ดังนั้น เมื่อสภาตำบลดังกล่าวได้จัดตั้งเป็น อบต. บรรดาสีทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ของสภาตำบลย่อมโอนไปเป็นของ อบต. ตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ อบต. นั้นจึงมีหน้าที่และอำนาจในการดูแลบำรุงรักษาฝ่ายและดำเนินการใด ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับดังกล่าว^{๓๗}

^{๓๗}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดูแลการใช้น้ำ (กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลพงศ์ประศาสน์) (เรื่องเสร็จที่ ๕๘๖/๒๕๔๕)

คำถาม ๒ : อปท. จะนำเงินงบประมาณของตนเองไปดำเนินการจัดซื้อที่ดินและดำเนินการก่อสร้างที่อยู่อาศัยให้แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยตามโครงการจัดหาที่อยู่อาศัยให้แก่ประชาชนในเขต อปท. เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาความยากจน ได้หรือไม่

คำตอบ ๒ : แม้มาตรา ๕๖ (๕) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๕๒ และมาตรา ๑๖ (๑๒) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ จะให้อำนาจเทศบาลนครในการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยก็ได้ หมายความว่า อปท. ทั้งหลายจะมีอำนาจในการจัดสรรที่ดินและก่อสร้างที่อยู่อาศัยเพื่อขายให้แก่ประชาชนอันมีลักษณะเป็นการประกอบกิจการค้าขายได้ เนื่องจากการจัดสรรที่ดินและการสร้างบ้านขายไม่ใช่การบริการสาธารณะที่ อปท. จะมีอำนาจกระทำได้ ทั้งยังอาจถือได้ว่าเป็นการขัดต่อประเพณีการปกครองที่ห้ามมิให้รัฐกระทำการค้าขายแข่งขันกับเอกชน อันเป็นการหมิ่นเหม่ต่อการที่จะต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวเนื่องจากการกระทำเกินหน้าที่และอำนาจ และอาจเป็นการทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการเนื่องจากการนำงบประมาณแผ่นดินไปเป็นทุนในการดำเนินการตามโครงการดังกล่าว^{๓๘}

^{๓๘}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติในการดำเนินการตามโครงการจัดหาที่อยู่อาศัยให้แก่ประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เรื่องเสร็จที่ ๑๕๖/๒๕๕๐)

คำถาม ๓ : อบจ. สามารถจัดซื้อรถเทรลเลอร์เพื่อให้บริการรับขนย้ายรถเกี่ยวข้าวที่ อบต. แต่ละแห่งจัดซื้อไว้บริการประชาชนได้หรือไม่

คำตอบ ๓ : การที่ อบต. จะจัดซื้อรถเกี่ยวข้าวไว้บริการเกษตรกรในเขต อบต. มีลักษณะเป็นการซื้อเครื่องจักรเพื่อออกไปรับจ้างเกษตรกรเกี่ยวข้าวแทนที่เอกชนซึ่งประกอบกิจการอยู่ การกระทำดังกล่าวจึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นการบำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎรตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๘ (๗) แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ดังนั้นเมื่อกิจการที่ อบต. จะกระทำในครั้งนี้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของ อบต. หรือเป็นกิจการที่ไม่อาจกระทำได้แล้ว การที่ อบจ. จะจัดซื้อรถเทรลเลอร์ไว้บริการรับขนย้ายรถเกี่ยวข้าวของ อบต. แต่ละแห่งเป็นการเฉพาะเช่นนี้ จึงไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของ อบจ. ที่จะดำเนินการสนับสนุนราชการส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่นตามมาตรา ๔๕ (๓) แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐^{๓๙}

^{๓๙}บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ (การจัดซื้อรถเทรลเลอร์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร) (เรื่องเสร็จที่ ๓๒๑/๒๕๔๙)

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายพนพล เกียรติสุข
นางชื่นสมน นิเวทวงศ์
นายอรรถสิทธิ์ กันมล
นางสาวอัลจนา พึ่งเย็น

รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
กรรมการร่างกฎหมายประจำ
ผู้อำนวยการกองกฎหมายการบริหารราชการแผ่นดิน
ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายการเมืองการปกครอง

ผู้จัดทำ

นางสาวพรทิพย์ ตัณฑวนันท์
นางรัชณี รุจิขจรเดช
นายยงยุทธ ภูประดับกฤต
นายณนันทน์ จันทราชโลธร
นางสาวภาระวี สุวรรณดิษฐากุล
นายธีระพงศ์ มีลักษณะ
นางสาวอนัญญา ยศสุนทร
นายศรศักดิ์ ตันติวรวิทย์
นางสาวสุกฤตา ฉัตรพรณกุล

เจ้าหน้าที่ฝ่ายกฎหมายการเมืองการปกครอง
เจ้าหน้าที่ฝ่ายกฎหมายการเมืองการปกครอง
เจ้าหน้าที่ฝ่ายกฎหมายการเมืองการปกครอง
เจ้าหน้าที่ฝ่ายกฎหมายการเมืองการปกครอง
เจ้าหน้าที่ฝ่ายกฎหมายการเมืองการปกครอง
เจ้าหน้าที่ฝ่ายกฎหมายการเมืองการปกครอง
เจ้าหน้าที่ฝ่ายกฎหมายการเมืองการปกครอง
เจ้าหน้าที่ฝ่ายกฎหมายการเมืองการปกครอง

หมายเหตุ – ภาพประกอบจากเว็บไซต์ <https://www.freepik.com> และ <https://www.flaticon.com/>
